

PARAINEN KORPPOO
Lillensor Södergård

RANTA-ASEMAKAAVAN LUONTO- JA MAISEMASELVITYS 2020

Maanmittari Oy Öhman/Mikko Siitonen

1. JOHDANTO

Selvitysalue sijaitsee Korppoon pohjoisessa saaristossa Norrskatan länsipuolella, Lillpensorin saarella. Alueeseen kuuluu osia kiinteistöistä 445-636-1-3 ja 445-636-1-36 sekä rajauksen sisään jääviä pieniä kiinteistöjä. Oleellisesti alue kattaa Lillpensorin vanhan kyläkeskuksen lähimetsineen ja -peltoineen. Alueeseen sisältyy mm. Södergårdin tilakeskus, entinen veistämön ja sataman alue, nykyinen venesatama sekä joukko eri aikoina rakennettuja taloja, mökkejä ja huviloita piharakennuksineen. Rannat ja lähimetsät ovat laajalti laidunkäytössä. Vakinaisia asukkaita on nykyisin vain kaksi. Selvitysalueen kokonaispinta-ala on runsaat 30 hehtaaria ja rantaviivaa kertyy noin kilometri.

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti

2. SELVITYKSEN TAVOITTEET JA TYÖMENETELMÄT

Selvitys toimii maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena kaavan esiselvityksenä oikeusvaikutteista kaavaa varten. Selvityksessä on erityisesti huomioitu seuraavat luonto- ja maisema-arvoihin vaikuttavat tekijät:

- Luonnonsuojelulain mukaiset suojeltavat luontotyytit (4. Luku, § 29)
- Metsälain mukaiset merkittävät elinympäristöt (3. Luku, § 10)
- Vesilain kohteet (2. Luku, § 11)
- EU:n luontodirektiivin (Liite II, IVa) lajien esiintymät
- EU:n lintudirektiivin (Liite 1a) lajit
- Uhanalaisten ja suojeltujen lajien esiintymät

- Natura-2000 ohjelman kohteet

Yllä lueteltujen ns. lakikohteiden lisäksi selvityksessä on tarkasteltu seudulla ja alueella kiinnostavaa (harvinaista, erityisen vaateliasta tai kulttuurihistoriallisesti merkittävää) lajistoa. Paikallisesti merkittävät lähiluontokohteet on huomioitu selvityksessä. Suur- tai lähimaiseman kannalta arvokkaat kohteet tai kuviot on tarvittaessa rajattu erikseen.

Selvitysalueella tehtiin maastoinventointia syyskuussa 2020. Alue kuvioitiin kasvillisuuden ja puuston perusteella, ja kultakin kuviolta kartoitettiin kasvillisuus, kasvisto ja mahdollisuuksien mukaan myös eläimistöä. Alueen **kuviokartta** on sivulla 13, merkkien **selitykset** sivulla 12 ja ilmakuva sivulla 14. Pesimälinnustoa ei kartoitusajankohdan takia voitu laskea eikä mainittavasti kartoittaa.

Aikaisempaa selvitysalueita koskevaa luontotyyppi- ja lajistotietoa on saatavilla perinnebiotooppi-inventoinneista (*Kemppainen & Lehtomaa 2008, MHLP 2018-2021*). Uhanalaisten lajien esiintyminen tarkistettiin lisäksi ympäristöhallinnon Hertta-tietokannasta/eliölajit. Selvityksen teki biologi Mikko Siitonen.

3. TULOSTEN YHTEENVETO

Selvitysalue muodostaa yhtenäisen miljöökokonaisuuden, jonka olennaisia elementtejä ovat arvokas ja maisemaan hyvin istuva vaihtelevan ikäinen rakennuskanta, hoidettu (laidunnettu ja viljelty) kylämaisema sekä vaihteleva kulttuurivaikutteinen metsä- ja kalliomaisema. Laidunnetut rantaniityt ja -hakamaan kaltaiset metsät muodostavat harvinaisen hyväkuntoisen ja laajan perinnebiotooppien kokonaisuuden, jota samoin laidunnetut tervaleppälehdot, pähkinäpensastot, kyläkalliot ja kangasmetsät täydentävät. Laidunnuksen ja piетillä tehtyjen raivausten ansiosta maisema on pysynyt puoliavoimena eikä nykyisin valitettavan yleinen pusikoituminen ole päässyt valloilleen missään osassa selvitysalueita. Alueen luonteelle antaa syvyyttä erikoinen historia. Lillpensor oli aikoinaan Turku-Tukholma reitin välisatama, saarella rakennettiin omista puista useita purjelaivoja, joilla purjehdittiin ympäri maailmaa. Saaresta oli myös 1900-luvun alussa vähällä tulla osa suunniteltua Houtsalan kuntaa.

Kuva 1. Selvitysalueen ranta etelästä (Antängs näs). Etualalla kivistä niittyrintaa, taaempaa matalakasvuista niittyrintaa (Kuvio 1). Niityn takana kuvioiden 8 ja 9 haat.

Kuva 2. Selvitysalueen pohjoisosan pelto (Kuvio 12). Vasemmalla kuvion 13 Kumpare, oikealla Södergård (Kuvio 11).

Erillisten luonto- tai maisemakohteiden rajaaminen ei alueen kokonaisvaltaisen luonteen takia ole mielekästä, vaan tarvittava uudisrakentaminen voidaan toteuttaa nykyisiä suuntaviivoja noudattaen omistajien harkinnan mukaan. Maankäytön (viljely, laidunnus ja pusikoiden raivaus) jatkuminen nykyiseen tapaan on sekä toivottavaa ja että kunnioitettavaa ilman yksityiskohtaista ohjausta.

Alueen perinnebiotooppikuvioilla ja rannoilla kasvaa runsaasti huomionarvoisia lajeja, kuten keltamatara *(*Galium verum*, VU), ketoneilikka (*Dianthus deltoides*, NT), harajuuri (*Corallorhiza trifida*), morsinko (*Isatis tinctoria*), mäkiminttu (*Satureja acinosa*), jänönapia (*Trifolium arvense*), verikujenpolvi (*Geranium sanguineum*), pikkusappi (*Centarium pulchellum*, NT), ketoppiippo (*Luzula campestris*), hina (*Danthonia decumbens*), niittyräpelö (*Briza media*, NT), jäkki (*Nardus stricta*), törrosara (*Carex muricata*), mäkikaura (*Helictotrichon pubescens*) ja saarni (*Fraxinus excelsior*, NT). Lajisto keskittyy laidunnetuille niityille ja hakamaille sekä jonkin verran pihakallioille.

Äärimmäisen uhanalaisia (CR) luontotyyppejä (perinnebiotooppeja) esiintyy runsaasti: P02 kallikedot, P04.01 tuoret pienruohonniityt, P03 kedot, P07.04 matalakasvuiset merenrantaniityt, P11.02 lehtipuuhaat, P11.03 sekapuuhaat, P11.04 havupuuhaat ja P12.03 havumetsälaitumet. Natura luontotyypeistä alueelta löytyvät lehdes- ja vesaniityt (6530, hyvä), hakamaat ja kaskilaitumet (9070, merkittävä) sekä merenrantaniityt (1630, hyvä). Useat laikut voidaan lisäksi lukea kalkkiwaikutteisiin variantteihin. Laidunnettujen merenrantaniittyjen ja hakojen esiintymät ovat melko laaja-alaisia, muut pieniä laikkuja. Ainoa toimiva suojelukeino on nykyisen kaltaisen maankäytön jatkaminen.

*CR = Äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä; muut elinvoimaisia (LC). D = direktiivilaji.

Kuva 3. Havupuuhaa kuviolla 9, vasemmalla Antängin talon pihanurmikkoa (Kuvio 11).

Kuva 4. Pähkinäpensasta kasvava seka-lehtipuuhaa kuviolla 6.

4. YLEISKUVAUS

Selvitysalue sijaitsee Korppoon pohjoisessa saaristossa Houtsalan länsipuolella Lillpensorin saarella. Alue käsittää saaren itärannalla sijaitsevan vanhan tila- ja kyläkeskuksen lähiympäristöineen. Kokonaisuuteen kuuluu lähes koko rantaviivan kattava laidunnettu niityranta ja siihen liittyviä

hakamaita, ketoja, kyläkallioita ja metsälaitumia. Sisämaan puolella vallitsevat karut kangasmetsät ja kalliot. Notkelmissa on viljeltyjä peltoja sekä peltojen ja kangasmetsän välissä lehtomaisia kaistaleita. Asutus sijoittuu hajanaisesti maastoon peltojen reunamilla kohoavien kalliokumapreiden liepeille. Södergård muodostaa laajahkon, kartanomaisen tilakeskuksen historiallinen rakennuksineen. Satama- ja laivanrakennustoiminnan ajoilta on säilynyt jonkin verran rakenteita ja ympäristöpiirteitä, kuten laitureita ja pengermiä.

Alueellisessa uhanalaistarkastelussa seutu sijoittuu hemiboreaaliseen vyöhykkeeseen (1a). Maisema-aluejaossa (Suomen maisemamaakunnat) kohde sijoittuu Lounaismaan Luonaisrannikon ja Saaristomeren seutuun. Selvitysalue sijoittuu välisaaristoon ja koostuu laajassa mielessä kahdesta luonto- ja maisemaelementistä. ”Sisämaa” on pääasiassa karua kallioista metsää ja viljeltyä peltomaata, ”rannikko” puolestaan asuttua, viljeltyä ja laidunnettua vanhaa kulttuuriympäristöä. Rakennuskanta on vaihtelevan ikäistä mutta yleisilmeeltään ja sijoittelultaan maisemaan sopeutuvaa.

Varsinainen selvitysalue koostuu likimain luode-kaakko suuntaisista notkoista ja niitä erottavista kallioharjanteista. Harjanteet jatkuvat rannassa lyhyinä kallioisina niemekkeinä. Notkelmien kohdalla rannassa esiintyy poukamia, joiden perukoissa ranta on hiekkapohjainen tai savinen. Muutoin vallitsevat kiviset niittyraivat, pohjois- ja eteläpäässä lähes kivettömät rantaniityt. Voimakkaan laidunnuksen ansiosta ruovikot ovat harvahkoja ja aukkoisia. Suurmaiseman kannalta on tärkeää, että alueen pellot ovat pysyneet viljeltyinä, jolloin näkymäakselit esimerkiksi sisämaasta rannoille ovat pitkiä ja avaria.

Harjanteilla kalliopää tulee näkyviin laajoilla alueilla. Rinteillä esiintyy kivisiä moreeneimaita, Antängin pohjoispuolella myös harjuainesta (Kuviot 9 ja 15). Notkelmien peltomaat ovat savikkoja ja hiesua, samoin kapeat lehtomaiset reunuksen peltojen laidoilla. Kallioperä on koko selvitysalueella ns. juovagraniittia. Kasvillisuudessa on kuitenkin havaittavissa selvää kalkkivaikutusta. Maasto on kaikkialla pienipiirteisesti kumpuilevaa ja usein hyvin kivistä. Yleensä loivahkot muodostot vaihtuvat jyrkänteiksi Antängin eteläpuolella ja pohjoisimman peltolaakson laidoilla. Suhteelliset korkeuserot jäävät vaatimattomiksi ja korkeimmat laet nousevat noin 20 metriä meren pinnasta.

Melkein kaikki selvitysalueen metsät ovat suhteellisen nuoria ja hoidettuja karuja männiköitä (CT) tai melko kevyesti käsiteltyjä, kitukasvuisia (CIT) kalliomänniköitä. Harjanteiden painanteissa esiintyy rehevämpiä metsätyyppejä (VT-MT), joiden puusto on niin ikään nuorehkoa, mänty-, kuusi- tai joskus lehtipuuvaltaista (haapa, koivu) talousmetsää. Peltojen ja niittyjen reunamilla esiintyy kapeina nauhoina kulttuurivaikutuksen, ennen kaikkea laidunnuksen muovaamia lehtomaisia metsiä, joissa kasvaa runsaasti pähkinäpensasta. Kuvio 8 käsittää laidunnetun lehtomaisen tervalepikon. Kuviolla 9 ja osin kuviolla 15 maaperä on hiekkainen ja puusto vanhaa. Näillä alueilla maisemaa voi luonnehtia havupuuhaaksi. Pähkinäpensasta lukuun ottamatta jalopuita esiintyy vähän, lähinnä yksittäisiä tammen taimia ja vaahteroita peltojen reunamilla sekä vanhempia tammia, vaahteroita ja saarnia pihapiireissä. Pihlaja ja kataja ovat yleisiä kaikkialla, tuomea tapaa lähinnä piholla ja kuviolla 8, raitaa siellä täällä.

Perinnebiotoopit voidaan jakaa karkeasti kahteen luokkaan. Kuvio 1 käsittää intensiivisesti laidunnettuja matalakasvuisia rantaniittyjä ja -hietikoita. Kuvioilla 6, 8, 9 ja osin 15 esiintyy erilaisia metsäisiä perinnebiotooppeja: hakamaita, metsälaitumia ja mahdollisesti myös entisiä lehdesniittyjä. Kuvioiden lomassa ja pihojen liepeillä esiintyy lisäksi hyvin pienialaisia kallioketoja ja tuoreita ketolaikkuja. Biotooppien (Natura luontotyyppi) laatu vaihtelee hyvistä merkittäviin (keskinkertaisiin) keskinkertaisiin, lajisto erinomaisista tavanomaisiin. Selvitysalueen lajistolliset arvot keskittyvät

selvästi perinnebiotooppikuvioille (1, 6, 8, 9, 16), sekä jossain määrin pihapiirien tuntumaan kuvioille 5, 11 ja 15. Näillä kuvioilla esiintyy koko joukko vaateliaita ja osin harvinaisia niitty- ja rantalajeja (Ks. Yhteenveto, ja kuviotiedot). Lillpensorin itärannan perinnebiotoopeilla lajisto on kuitenkin runsaampaa. Rantakasvillisuus on yleisesti ottaen hyvin runsaslajista juuri laidunnuksen tuottaman avoimuuden ja mahdollisesti myös kalkkivaikutuksen takia.

Inventointiajankohdasta johtuen selvitysalueen pesimälinnustoa ei voitu inventoida. Voidaan kuitenkin olettaa, että laidunnetuilla niityillä viihtyy tällaista ympäristöä suosivia harvinaistuneita lajeja. Esimerkiksi peltolinnusto voi olla varsin edustavaa erilaisten puoliavoimien piennarten ja reunuspensastojen runsaudesta ja laajuudesta johtuen.

5. KUVIOKOHTAISET KUVAUKSET

Kuva 5. Edustavaa matalakasvuista merenrantaniittyä (kuvio 1). Oikella kuvion 8 tervaleppää kasvava lehtipuuhaka. Huomaa laiduntamisen avaama ruovikko.

Kuva 6. Laidunnettua merenrantaniittyä kuvion 1 keskivaiheilla. Taustalla vasemmalla Antängs näsin kallioranta ja keskellä kuvion 6 sekapuuhakaa.

1. Selvitysalueen ranta on pääosin laidunnuksen piirissä. Vallitseva kasvillisuustyyppi on matalakasvuinen vihvilä-, heinä- ja saramerenrantaniitty (Natura luontotyyppi merenrantaniitty, 1630) (Kuva 1, s. 3 ja Kuvat 5-6). Venelaiturin ympäristössä maasto on pääasiassa kyläkalliota ja kalliorantaa, muualla karkeahkoa hiekka-moreeniainesrantaa, eteläpäässä osin somerikkoa. Kuvion keskivaiheilla esiintyy lahdelmissa osin avointa hiekkarantaa. Kuvion 10 kohdalla nurmikkomainen alue ulottuu aivan rantaviivan tuntumaan.

Rantaniittyjen kasvillisuus on edustavaa ja runsaslajista, mutta lajisto on tavanomaista eikä huomionarvoista lajistoa tavattu kuin vähän (valtalajit alleviivattu, huomionarvoiset **lihavoitu**). Valtalajiston muodostavat maaperästä riippuen suolavihvilä, hietakastikka, meriluikka, ruokonata, rönsyrölli, luhtakastikka, punanata, syysmaitainen, ketohanhikki, merirannikki ja jokapaikansara. Lähellä rantametsän reunaa vallitsevat paikoin viitakastikka, koiranrölli, mesiangervo, niittylauha, ranta-alpi ja rohtovirmajuuri. Yleistä peruslajistoa niityillä edustavat rantakukka, hiirenvirna, peltohdake, niittysuolaheinä, ruokohelpi, lampaannata, merisuolake, pietaryrtti, suo-orvokki, rönsyleinikki, rantamatara, suoputki, lännenmaarianheinä, viitakastikka, meripoimuhierakka, peltovalvatti, rätvänä, meriratamo, käenkukka, merirannikki, karhunputki, rantalitukka, mustaherukka ja orjanruusu.

Ruovikon tuntumassa kasvavat runsaina ruokopuntarpää, rantaluikka, rantapiharatamo, piharatamo, merisuolake, suolavihvilä, meriluhtalemmikki, meriasteri, isomaltsa ja pikkusuolamaltsa. Hieman harvinaisemmasta lajistosta mainittakoon **jäkki**, liuskamaltsa, **pikkusappi**, merisinappi, käärmeenkieli ja **morsinko**. Venelaiturin kallioiden ketolaikuissa kasvavat mm. merisaunio, ruoholaukka, **ketopiippo** ja **hina**.

Laidunnuksen takia ruovikko on harvahkoa ja matalaa tai puuttuu paikoin kokonaan. Järviruo´on ohella ruovikoissa kasvaa leveäosmankäämiä, kurjenmiekkää sekä jonkin verran sinikaislaa. Rantaniittyjen tuntumassa on myös ranta- ja meriluikkakasvustoja.

Kuva 7. Jäkäläkallio selvitysalueen keskivaiheilla (Kuvio 2). Kuva 8. Kivistä kangasmetsää alueen keskiosissa kuviolla 3.

2. Selvitysalueen mäkien lakialueet koostuvat lähes avointen kallioiden ja niiden väliin jäävien kanervatyypin metsää kasvavien painanteiden mosaiikista. Raja kuvioon 3 päin on liukuva. Lakikallioiden tasaisilla alueilla on avoimia jäkälän peittämiä alueita ja CIT-kalliometsiköitä (Kuva 7). Niiden puusto on luonnontilaista ja alueella esiintyy hieman mäntymaapuita. Katajaa on runsaasti. Yleisilme on hyvin karu, mutta kallioiden rakosissa ja hyllymäisillä tasanteilla kasvaa melko monimuotoista kallio- ja kallioniittykasvillisuutta, jossa on havaittavissa kalkkivaikutusta.

3. Kalliometsien ja peltojen väliin sijoittuvia kuivahkoja ja tuoreita kankaita. Maasto on kivistä, paikoin jopa louhikkoista (Kuva 8). Raja kuvioon 2 päin on liukuva. Puustossa vallitsevat nuorehkot männiköt, joissa sekapuuna kasvaa vaihtelevasti kuusta ja koivua, harvemmin myös haapaa. Katajaa esiintyy paikoin runsaasti.

4. Osittain hakattu notkelma, jonka kasvillisuus vaihtelee tuoreesta lehtomaiseen kankaaseen. Metsä on kuusivaltaista, sekapuuna kasvaa koivua ja haapaa. Kuviolla kasvaa myös hieman pähkinäpensasta.

5. Venesataman ympäristössä ja paikoin talojen pihakallioilla (Kuvio 15, osin myös 13 ja 11) esiintyy monimuotoista ja runsaslajista kallio- ja ketokasvillisuutta (Kuva 9, s. 8). Kasvillisuudessa on havaittavissa kalkkivaikutusta.

Seuraava lajilista ei ole täydellinen, mutta kuvaa kasvillisuuden luonnetta (valtalajit alleviivattu, huomionarvoiset **lihavoitu**): siankärsämö, hopeahanhikki, haisukurjenpolvi, pehmytkurjenpolvi,

Kuva 9. Venelaiturin ympäristön kallioketoja (Kuvio 5). Lajistossa mm. niittyräpelö, hina, törrosara ja jänönapila.

Kuva 10. edustavaa voimakkaasti laidunnettua seka-lehtipuuhakaa kuviolla 6.

kivikkoalvejuuri, taikinamarja, punaherukka, orjanruusu, **kalliotuhkapensas**, kallioimarre, kalliokielo, metsäimarre, haurasloikko, **keltamatara**, **ketoneilikka**, keto-orvokki, aho-orvokki, **mäkikaura**, **lampaannata**, nurmipuntarpää, ahomansikka, pukinjuuri, kissankello, rohtotädyke, nurmitädyke, pölkkynuoho, päivänkakkara, kalliohatikka, pensaikkotatar, heinätähtimö, tuoksusimake, **hina**, **ketopiippo**, **törrosara**, **mäkiminttu**, **jänönapila**, **verikurjenpolvi**, sananjalka, ahdekaunokki, ahosuolaheinä, lehtoarho, aho-orvokki, mäkikuisma, mäkitervakko, isomaksaruoho, keltamaksaruoho, valkomaksaruoho, kevättädyke, hietalemmikki ja mäkirivvilä. Lisäksi kuviolla kasvaa tarkemmin määrittämättömiä poimulehtiä ja keltanoita.

Kallioilla kasvaa joitain kalkinsuosijasammalia, ainakin kalkkikiertosammal.

6. Lehtomaista laidunnettua harvaa sekametsää, jossa pähkinäpensas muodostaa paikoin yhtenäisiä pensaskerroksia (*Kuva 4, s. 4 ja Kuva 10*). Valtapuustossa kasvaa kuusta, koivua ja paikoin runsaasti haapaa sekä sekapuuna mäntyjä. Myös kataja on paikoin runsas, tuomea ja pihlajaa kasvaa jonkin verran, kuusialikasvosta vain vähän. Laidunnuksen vaikutus näkyy kasvillisuudessa selvästi, kenttäkerros on aukkoinen ja paikoin niukka mutta runsaslajinen. Perinnebiotooppi-inventoinnissa alue on luokiteltu sekapuuhaaksi (Natura luontotyyppi hakamaat ja kaskilaitumet 9070), mutta siinä on myös entisen lehdesniityn piirteitä.

Kasvillisuuden valtalajeina esiintyvät hietakastikka, niittylauha, niittynurmikka, käenkaali, nokkonen ja sananjalka. Muusta runsaana esiintyvistä lajistosta mainittakoon kielo, lillukka ja nuokkuhelmikkä. Lisäksi kuviolla kasvavat mm. mustikka, puolukka, taikinamarja, koiranheisi, ahomansikka, oravanmarja, kangasmaitikka, metsäorvokki, aho-orvokki, paimenmatara, sudenmarja, sormisara, lehtonurmikka, salokeltanoita, rohtotädyke ja vadelma. Rinnettä noustessa maasto muuttuu karummaksi ja metsä on kuusi- ja mäntyvaltaista. Osakuvio (6b) on perinnebiotooppi-inventoinnissa määritelty havumetsälaitumeksi. Kasvillisuuden valtalajina esiintyy mustikka.

7. Ainakin ajoittain laidunnettua lehtipuuvaltaista metsää, jossa vallitsevan puuston muodostavat koivu ja haapa, sekapuuna mäntyä ja kuusta. Etenkin pellon reunan tuntumassa kasvaa pähkinäpensasta.

Kuva 11. Tervaleppävaltainen lehtipuuhaka kuviolla 8.

Kuva 12. Kallioranta, kivinen niittyrinta ja kuvion 10 nurmikko koristepuineen, edustalla kapea niittyrinta (Kuvio 1).

Kasvillisuudeltaan kuvio edustaa kuivahkoa ja tuoretta kangasta. Kulttuurivaikutus näkyy kasvistossa selvästi. Lajistoa ei kartoitettu tarkemmin.

8. Tervaleppävaltaista lehtomaista, laidunnettua lehtipuuhakaa (*Kuva 11 ja kansikuva*), jossa on entisen lehdesniityn piirteitä. Tervaleppikko on mutkaista ja osin järeää. Sekapuuna kasvaa etenkin kuvion laidoilla haapaa ja koivua sekä jokunen kuusi. Tuomi muodostaa alikasvoksia ja kasvaa myös väli- ja aluspuustossa. Perinnebiotooppi-inventoinnissa kuvio on määritetty edustavuudeltaan hyväksi lehdes- ja vesaniityksi (Natura luontotyyppi 6530).

Kuvion kasvistoa on listattuna (valtalajit alleviivattu, huomionarvoiset **lihavoitu**): tuomi, koiranheisi, punaherukka, vadelma, terttuselja, punaherukka, mustaherukka, hiirenporras, lehtokorte, metsälalvejuuri, käenkaali, oravanmarja, kielo, puna-ailakki, valkovuokko, punakoiso, mesiangervo, sudenmarja, nuokkuhelmikkä, lillukka, valkovuokko, nokkonen, rentukka, harmaasara, vuohenputki, rönsyleinikki, metsäkorte, metsäimarre, korpi-imarre, niittykellukka, ranta-alpi, suo-orvokki, rantamatara, **harajuuri**, viitakastikka ja niitylauha.

9. Karua, laidunnettua varttunutta männikköä pihojen ja rantaniittyjen ympäristössä (*Kuva 3, s. 4*). Puusto on harvahkoa ja maisema puoliavointa. Perinnebiotooppi-inventoinnissa pääosa alueesta on määritelty havupuuhaaksi (Natura luontotyyppi hakamaat ja kaskilaitumet 9070), mutta raja havumetsälaitumeen on liukuva. Kasvillisuuden valtalajeina esiintyvät metsälauha, lampaannata ja mustikka. Katajaa esiintyy jonkin verran. Maaperä on hiekkainen.

10. Nurmikko ja koristepuurivi sekä kapea niityrantavyöhyke (*Kuva 12*).

11. Pihapiirejä; nurmikoita, perennaistutuksia ja hedelmätarhoja (omenaa, luumua ja kirsikkaa). Pihojen puustoon kuuluu mm. suurehkoja tammia, saarnia ja vaahteroita (*Kuva 13, s. 10*). Antängin koillislaidan talon pihassa on hauska ketomainen ”kukkapankki”, jossa kasvaa mm. ukontulikukkaa.

12. Viljelyssä olevaa peltoa (*Kuva 2, s. 3 ja kansikuva*).

Kuva 13. Södergårdin päärakennus.

Kuva 14. Pähkinäpensasta kuviolla 14. Takavasemmalla Södergård.

13. Peltojen ympäröimä kalliosaareke, jonka osaksi avoimet kalliot edustavat sekä kylä- että metsäkallioita (*Kuva 2, s. 3*). Kallion reunamilla kasvaa nuoria tammia ja joitain pähkinäpensaita.

14. Pellon reunassa kasvavaa pähkinäpensaiikkaa (*Kuva 14*). Tiheän pensaston kasvillisuus on lehtomaista ja kulttuurivaikutteista, lähinnä vuohenputkityyppiä (AeT). Vaihtelevan tiheässä puustossa esiintyy mäntyä, koivua, tervaleppää ja haapaa sekä tammen taimia. Ylärinteeseen mentäessä kasvillisuus muuttuu lehtomaiseksi kankaaksi.

15. Eri tavoin hoidettuja pihapiirejä. Kuvioon sisältyy piha- ja reunuspuustoa sekä -pensikkaa, perennaistutuksia, kyläkallioita, hedelmätarhoja ja nurmikkolaikkuja. Niemen kärjessä on entinen satama-alue joutomaineen. Kasvisto, ks. Kuvion 5 peruslajisto.

16. Antängin koillislaidassa talosta länteen esiintyy pienialaisesti edustavaa kuivaa ketoa, lajistossa mm. **keltamatara, ketoneilikka, hina, ketopiippo, törrösara ja niittyräpelö** (*Kuva 15*).

17. Peltoheittoa.

Kuva 15. Ketoneilikkaa, mäkikuismaa ja niittyräpelöä kuviolla 16.

Kirjallisuus ja muut lähteet:

Hyvärinen, E., Júslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. ja Liukko, U-M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus 2019. Ympäristöministeriö ja SYKE.

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. Ja Uotila, P. 1998: Retkeilykasvio. 4. Uudistettu painos.

Kontula, T. & Raunio, A. 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. – Osa 2. Luontotyyppien kuvaukset. SYKE ja YM, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.

Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: Maalintujen kartoituslaskentaohjeet. – Teoksessa Koskimies P. & Väisänen, R. A. (toim.): Linnustoseurannan havainnointiohjeet 2. painos. – Helsingin yliopiston eläinmuseo.

Meriluoto, M & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehtikustannus, Helsinki.

MHLP 2018-21: Ympäristöhallinto, Metsähallitus luontopalvelut, SAKTI paikkatietojärjestelmä. Biotooppikuvioiden luontotyyppi-, kasvillisuus- ja lajistotietoja. Ei julkisia aineistoja. (Kuviot 1, 6, 8, 9 ja osin 5 sekä 15).

Savola, K. 1997: Luonnonsuojelulaki selityksineen. Lakimiesten kustannus. Helsinki.

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M. & Valkeapää, A. 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäelinympäristöjen tunnistaminen. – Metso-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016.

Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehikoinen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rantala, L., Sirkiä, P. Ja Valkama, J. 2016: Suomen lintujen uhanalaisuus 2015. – The red list of finnish bird species. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.

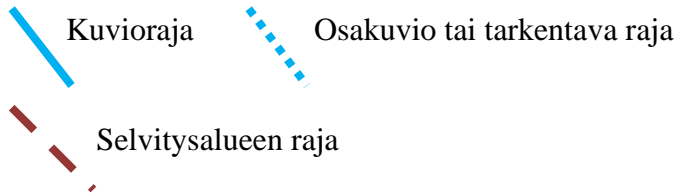
Toivonen, H. & Leivo, A. 1994: Kasvillisuuskartoituksessa käytettävä kasvupaikkaluokitus. (Uudistettu versio vuodelta 2004: Metsähallitus, luontotyyppi-inventoinnin maastotyöohje).

Uhanalaiset lajit: www.ymparisto.fi, Ympäristöhallinnon HERTTA-tietokanta/eliölajit

KUVIOKARTTAN (Seuraava sivu) SELITYKSET

N = matalakasvuinen niittyrinta (savi-silttipohja tai turve somerikon päällä)

Kn = kivinen niittyrinta (moreeni vallitsevana)

K = kallioranta

H = hiekkaranta (osin avointa, lajittunut maaperä)

